

Ο Νίκος Πλουμπίδης, υψηλόβαθμο στέλεχος του ΚΚΕ, με πλήθος αγωνιστικές περγαμηνές, ισχυρή πολιτική προσωπικότητα του Μεσοπολέμου και της μεταπολεμικής περιόδου, καθώς και θύμα των εσωτερικών συγκρούσεων του κόμματός του κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1950, αποτελεί με την πολυκύμαντη δραστηριότητα και την πολύπαθη ζωή του μέρος όχι μόνο της ιστορίας της Αριστεράς, αλλά και της νεώτερης πολιτικής ιστορίας της Ελλάδας.

Ο αφιερωματικός τόμος που φέρει ως τίτλο του το όνομά του και κυκλοφόρησε πρόσφατα από το Ίδρυμα της Βουλής αντλεί υλικό από την επιστημονική ημερίδα και την έκθεση που διοργάνωσε το Ίδρυμα τον Οκτώβριο του 2018 «στενή κι' αδιάβατος, τραχεία η οδός - ΝΙΚΟΣ ΠΛΟΥΜΠΙΔΗΣ 1902-1954».

Η έκδοση παρουσιάζει μια σύνθετη εικόνα του Ν. Πλουμπίδη μέσα από την πολιτική δράση του και τις διαπροσωπικές του σχέσεις.

Ο Χάρης Αθανασιάδης αναφέρεται στην πρώιμη συνδικαλιστική δράση του Ν. Πλουμπίδη από τη θέση του δασκάλου, ενώ ο Γιώργος Μαργαρίτης στην οργάνωση της γενικής απεργίας ενάντια στην πολιτική επιστράτευση στις 5 Μαρτίου 1943. Η Ιωάννα Παπαθανασίου μιλά για τη ζωή στην πόλη σε συνθήκες παρανομίας και ο Βαγγέλης Καραμανωλάκης για την κρυφή αλληλογραφία του Ν. Πλουμπίδη μέσα από τη φυλακή με τον Δημοσθένη Παπαχρίστου.

Η Άλκη Ζέη σκιαγραφεί τη φυσιογνωμία του Ν. Πλουμπίδη «σαν ήρωα του Σταντάλ» μέσα από προσωπικά βιώματα και στιγμιότυπα. Τέλος, ο Ηλίας Νικολακόπουλος περιγράφει τη συμβολή του Πλουμπίδη στην επάνοδο της Αριστεράς στη νομιμότητα και την κοινοβουλευτική εκπροσώπηση, με τη δημιουργία της Δημοκρατικής Παράταξης και στη συνέχεια της ΕΔΑ.

Η έκδοση περιλαμβάνει χρονολόγιο, τεκμήρια και εικονογραφικό υλικό.

Ξεφυλλίζοντας κανείς τις σελίδες του βιβλίου, βλέπει να ξεδιπλώνεται βήμα προς βήμα η ιστορική διαδρομή του Πλουμπίδη: από την αποφοίτησή του από το Γυμνάσιο Δημητσάνας, τη φοίτηση στο Διδασκαλείο Πύργου, τη θητεία του ως δημοδιδασκάλου στη Βούρμπα της Ελασσόνας, την ένταξη στο ΚΚΕ, τη μετεκπαίδευση στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, τη σύλληψη και την καταδίκη του για υποκίνηση σε απεργία, τις

περιοδείες του στη Μακεδονία και τη Θράκη για την οργάνωση αριστερών παρατάξεων στα συνδικάτα των δημοσίων υπαλλήλων, την απόλυση από το Δημόσιο, τη βουλευτική υποψηφιότητα και την άνοδο στην κομματική ιεραρχία κατά τη δεκαετία του 1930 μέχρι τη συμμετοχή του στην ίδρυση της ΕΠΟΝ, τον γάμο του με την Ιουλία Παπαχρίστου και τη γέννηση του γιου τους Δημήτρη, τη συμβολή του στην δημιουργία της ΕΔΑ, την ανάληψη της ευθύνης για τις κατηγορίες κατά του Νίκου Μπελογιάννη (λίγο πριν από την εκτέλεσή του), τον χαρακτηρισμό του από το ΚΚΕ ως χαφιέ και προδότη και, τέλος, τη σύλληψη, τη δίκη, την καταδίκη και την εκτέλεσή του στις 14 Αυγούστου 1954 στο Δαφνί.

Ο Πλουμπίδης μπήκε αμέσως μετά τη λήξη του Εμφυλίου στο μάτι του κυκλώνα για τις κρατικές διωκτικές αρχές. Έχοντας παίξει καθοριστικό ρόλο στη συγκρότηση των παράνομων αθηναϊκών οργανώσεων του ΚΚΕ και έχοντας διευθύνει την εκλογική μάχη της ΕΔΑ στις εκλογές του 1952, αποτελούσε έναν ορκισμένο εχθρό. Τι ήταν, όμως, εκείνο που έκανε το ΚΚΕ να τον αποκηρύξει την ίδια χρονιά, αλλά και να μιλήσει για εικονική εκτέλεση την επαύριο του θανάτου του; Οι συνεργάτες τού τιμητικού τόμου δίνουν ποικίλες απαντήσεις στο ερώτημα, ακολουθώντας κάτι που έλεγε ο ίδιος: ότι οι αντιθέσεις και οι εσωκομματικές διαμάχες δεν πρέπει να προσωποποιούνται. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο, η απομάκρυνση του Κόμματος από το διακεκριμένο στέλεχος του οφείλει να ιδωθεί στο πλαίσιο της γραμμής πολιτικής απομόνωσης η οποία χαραχθηκε μετεμφυλιακά. Ο Πλουμπίδης ήταν πιστός στο κομματικό και το κομμουνιστικό ιδεώδες, αλλά έβλεπε με ορθάνοιχτα μάτια το μεταπολεμικό πολιτικό πεδίο: αντί να επιδιώκει μια μονομερή προβολή και προώθηση των κομματικών θέσεων, θέλησε να συμπήξει μια γενικότερη συμμαχία και να συσπειρώσει τις δυνάμεις της Αριστεράς στον αγώνα για τη διεύρυνση της κοινοβουλευτικής επιρροής τους - τον μοναδικό δρόμο ο οποίος μπορούσε να βγάλει το ΚΚΕ από την πολιτική του μοναξιά και να αποκτήσει ένα διευρυμένο ακροατήριο.

Το χειρότερο για την ιστορία του Πλουμπίδη, που έγινε επίλεκτος στόχος τόσο του κράτους όσο και του Κόμματος, είναι πως μολονότι το ΚΚΕ κατάλαβε σύντομα το λάθος του, και το δήλωσε επισήμως, η μεταστροφή του ήταν ολοφάνερα απρόθυμη και τσιγκούνικη.

Και χρειάστηκε να περάσουν πολλά χρόνια για να φτάσουμε στις ημέρες μας - ημέρες της πάνδημης αναγνώρισης. Ποτέ, βεβαίως, δεν είναι αργά, αλλά ο Πλουμπίδης ήξερε από τότε που έγραφε τα γράμματά του από τη φυλακή πόσο θα αργούσε να έρθει η αποκατάσταση - και, φυσικά, δεν μπορούσε να κάνει τίποτε για να επισπεύσει τον ερχομό της.

